

ФОРМИ ТА СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО ПРАВЛІННЯ

Змістовний модуль 1

Тема 1. Форми та системи державного правління (2 години)

Феномен форми і системи державного правління. Визначення та розрізнення понять. Підходи до типологізації форм та систем державного правління. Республіка та монархія у сучасній політичній науці. "Чисті" та змішані типи форм і систем державного правління. Різновиди форм та систем державного правління. Дихотомічна та трихотомічна версії і підходи класифікації систем правління. Президенталізм, напівпрезиденталізм та парламентаризм. Директоральна система правління. Ідеократичні (нетипові) форми та системи правління. Політична карта світу та сучасні системи й форми державного правління. Хвилі розвитку досліджень про форми та системи державного правління. Конституційне та фактичне розуміння системи правління.

Тема 2. "Чистий" і "модифікований" президенталізм (4 години)

Феномен та історія президенталізму. Американський президенталізм. Президенталізм: підходи та індикатори визначення. "Чистий" і класичний президенталізм. Президенталізм без посади прем'єр-міністра. Уніперсональний президенталізм і його моделі. Латиноамериканський, африканський, європейський та азійський президенталізм. Президенталізм із посадою прем'єр-міністра. "Модифікований" президенталізм. Колективний президенталізм і моделі. Коаліційний президенталізм. Сильний і слабкий президенталізм. Президенталізм в умовах мажоритарних і пропорційних виборчих систем. Політична карта світу і сучасні системи формату президенталізму.

Тема 3. Напівпрезиденталізм і його формально-фактичні різновиди (4 години)

Феномен і історія напівпрезиденталізму. Історія поняття та категорії "напівпрезиденталізм". Підходи та індикатори визначення напівпрезиденталізму. Класичне та новітнє трактування напівпрезиденталізму. Види напівпрезиденталізму. Підхід Р. Елгі (з сильним президентом, з номінальним президентом, а також із збалансованим президентом). Підхід М. Шугарта та Дж. Кері (президент-парламентаризм, а також прем'єр-президенталізм). Підхід С. Скач (система уніфікованої більшості, система розділеної більшості та система розділеної меншості). Типологія напівпрезиденталізму Ву Ю-Шана. Інші типології напівпрезиденталізму. Роль президента, прем'єр-міністра, уряду та парламенту у класифікації та верифікації напівпрезидентських систем правління. Фази напівпрезиденталізму. Прихильники та критики системи напівпрезиденталізму. Політична карта світу і сучасні системи формату напівпрезиденталізму. Європейський напівпрезиденталізм. Африканський і азійський напівпрезиденталізм.

Тема 4. Республіканський парламентаризм і його різновиди (4 години)

Феномен і історія парламентаризму. Парламентаризм: підходи та індикатори визначення. Приклади республіканського парламентаризму. Різновиди парламентаризму. Європейський парламентаризм. Приклади парламентаризму за межами Європи. Парламентаризм і парламентська демократія. Ознаки парламентаризму. Асамблейна система республіканського правління. Формати парламентаризму (підхід А. Сіароффа). Модель кабінетського парламентаризму. Модель збалансованого та дифузного парламентаризму. Канцлерська модель парламентаризму. Інші підходи типологізації парламентських республік. Парламентаризм і виборчі системи: взаємозв'язок. Політична карта світу і сучасні системи формату парламентської республіки.

Змістовний модуль 2

Тема 5. Системи правління з суперпрезидентами. Суперпрезиденталізм і супернапівпрезиденталізм (2 години)

Феномен суперпрезидента. Приклади суперпрезидентів і республік з суперпрезидентами. Підходи та індикатори визначення суперпрезиденталізму. Дихотомічна та трихотомічна традиція класифікації систем правління та республіки з суперпрезидентами. Різновиди республік із суперпрезидентами. Феномен суперпрезиденталізму і супернапівпрезиденталізму. Суперпрезидентські республіки диктаторського та недиктаторського типу. Неопатримоніалізм і республіки з суперпрезидентами. Політична карта світу, історія і сучасні системи республік з суперпрезидентами.

Тема 6. Конституційні монархії та їхні різновиди (3 години)

Феномен монархії як форми правління. Британський парламентаризм. Різновиди монархічної форми правління. Типи монархій. Конституційна/обмежена або парламентська монархія. Підходи до класифікації конституційних монархій. Монархічний парламентаризм. Відмінності монархічного парламентаризму від республіканського парламентаризму. Європейські та позаєвропейські конституційні монархії. Політична карта світу, історія та сучасні системи конституційних монархій.

Тема 7. Абсолютні, дуалістичні та виборчі монархії та їхні системні атрибути (3 години)

Феномен абсолютної монархії. Історичні та модерні приклади й атрибути абсолютних монархій. Інститут глави держави в абсолютній монархії. Абсолютна монархія та президенталізм: спільне та відмінне. Феномен дуалістичної монархії. Історичні та модерні приклади й атрибути дуалістичних монархій. Інститут глави держави і парламенту в дуалістичній монархії. Дуалістична монархія і напівпрезиденталізм: спільне і відмінне. Феномен виборчої монархії. Історичні і модерні приклади/атрибути виборчих монархій. Політична карта світу, історія та сучасні системи абсолютних, дуалістичних і виборчих монархій.

Тема 8. Ідеократичні (нетипові) форми та системи державного правління (2 години)

Феномен ідеократичної форми і системи державного правління. Підстави виділення ідеократичних форм і систем правління. Політична карта світу, історія та сучасні ідеократичні форми та системи правління. Приклади Швейцарії, Ватикану, Ірану, Північної Кореї тощо.